

2008 - 2009

DZĪVES PIEREDZE :
zināšanas,
attieksmes,
prasmes -

DZĪVEI :
izziņai,
apdomai,
rīcībai !

Bauskas 1.vidusskola
Latvijas Universitāte

S I S T Ē M I K A
(apziņas sistēmiskā organizācija)

Asoc.prof., Dr.fiz.
ANDRIS BROKS

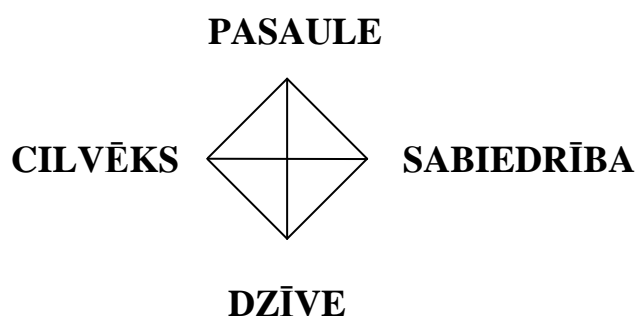
P R I E K Š V Ā R D S - 1. nodarbība 2008.g 29.septembris

Šī Latvijas Universitātes un Bauskas 1.vidusskolas radošā sadarbība tika uzsākta 2001.g. rudenī pēc tolaik skolas direktores Antas Rudzītes iniciatīvas. Ieklausoties skolotāju - maģistrantu atsauksmēs par LU docētāja Andra Broka studiju kursu "Izglītības sistemoloģija", kursa autoram tika piedāvāts izveidot un īstenot praksē principiāli līdzīgu priekšmetu "Sistēmika" vidusskolu skolēniem. Aizvadītajos septiņos gados tas tika veikts Bauskas 1.vidusskolā, uzkrājot atbilstošu pieredzi un galalarezultātā pārliecinoties par izstrādes ievērojamu efektivitāti vispārīzglītības īstenošanā mūsdienu skolā.

S I S T Ē M I K A - fundamentāla, zinātniska t e o r i j a par pasaules parādību sakārtotu atveidi cilvēka apziņā.

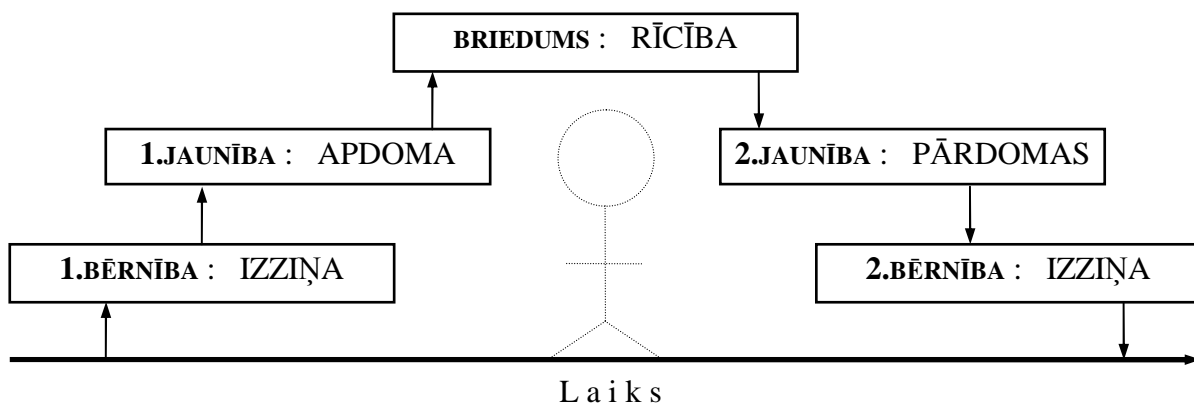
Galvenā mūs interesējošā parādība – **cilvēka un sabiedrības dzīve pasaulē** kopsaistībā ar citām pasaules parādībām (lietām, procesiem).

Mūsu priekšmeta atslēgas vārdi jeb pamatjēdzieni -

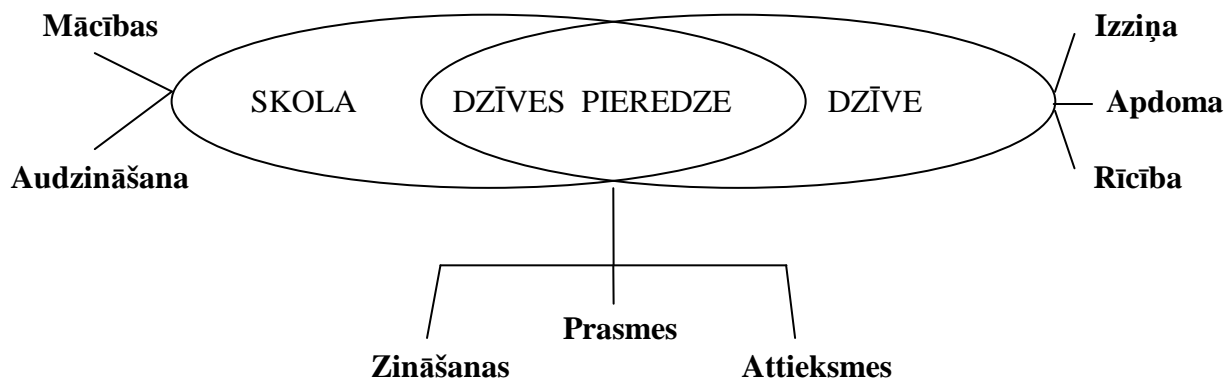

Priekšmeta īstenošanas mērķis : vispārinoši kopsaistot atsevišķos izglītības priekšmetos aplūkojamās pasaules parādības vienotā veselumā, apzināt pasaules lietu un procesu sakārtotu jeb sistēmisku atveidi cilvēka apziņā.

Cilvēka mūžs pasaules procesu ritumā

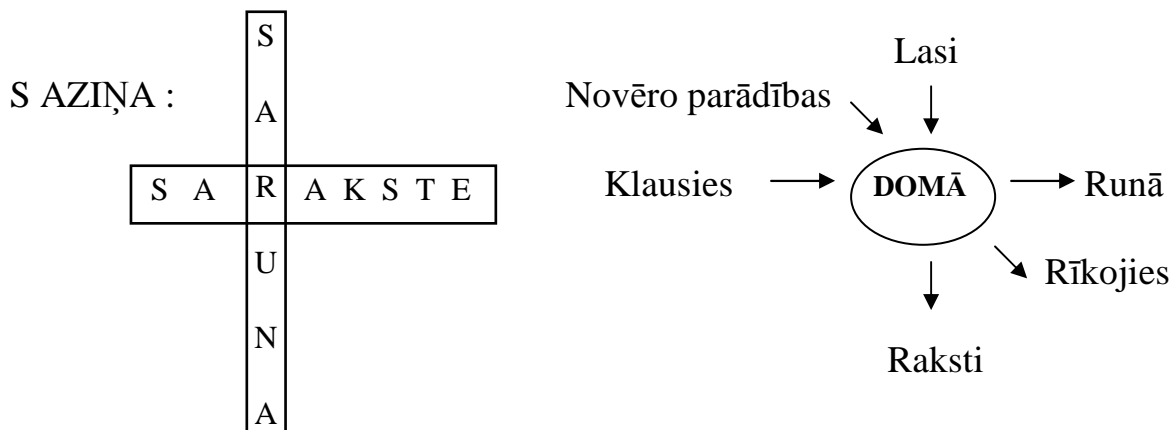
**Izglītojošā darbība - mācības un audzināšana -
tā ir īpaši organizēta dzīves pieredzes ieguve dzīvei.**

**Skolas dzīve - dzīves pamata veidotāja
Skola - dzīvei !**

Pedagoģiskās sadarbības pamatforma :

skolotāja un skolēna saziņa - dialog s

Skolēna un skolotāja sadarbība priekšmeta SISTĒMIKA apguves gaitā īstenojas kā cieši kopsaistīta abu nopietna garīgā darbība skolā un ārpus tās. Stundās - tematiskas sarunas, domu ievirze, pēc tam ārpus skolas - stundās runātā un rakstiskajā skolotāja izdales materiālā izlasītā apdoma, kā arī atbilstošu papildus informācijas avotu studēšana. Visbeidzot, seko skolēna atziņu kā atbilžu uz skolotāja jautājumiem, kā arī savu domu un radušos jautājumu rakstiski formulējumi dialogburtnīcā. **Dialogburtnīca** kalpo arī stundas konspektu rakstīšanai un tajā ieteicams ielīmēt katras stundas noslēgumā saņemtas lapas - skolotāja sagatavotos izdales materiālus par dotās stundas tematu (katrā lapā ir atbilstošie jautājumi, uz kuriem līdz nākamai stundai jāsaņem atbilde augšminētās rakstiskās atbildes dialogburtnīcā). Dialogburtnīcā savas domas atbilstoši skolēna izteiktajām atziņām un izvirzītajiem jautājumiem raksta arī priekšmeta skolotājs. Skolas gada noslēgumā dialogburtnīcā raksta apkopojosu domrakstu par tēmu "Manas dzīves sistēmredzējums".

Dialogburtnīcas kvalitāte (saturs un forma) ir pamats priekšmeta apguves galavērtējumam. Sekmīgas priekšmeta apguves gadījumā skolēnam tiek izsniegta **apliecība** ar ierakstu :

*Bauskas 1.vidusskolas 10.klases skolniecei (-kam)
..... par 2008.-2009. skolas gadā 36 stundu apjomā
īstenotā izvēles izglītības priekšmeta "SISTĒMIKA" sekmīgu apguvi :
vērtējums -*

Katra skolas gada noslēgumā, nobeidzot arī priekšmeta SISTĒMIKA īstenošanu, tiek veikta skolēnu aptauja, kurā noskaidrojas kopīgi un katra atsevišķi (skolēna un skolotāja) paveiktā **darba vērtējums**, kā arī tiek izteikti priekšlikumi priekšmeta īstenošanas pilnveidei nākamajā skolas gadā. Apkopojot atbildes uz diviem no desmit aptaujas jautājumiem, priekšmetu apguvušo skolēnu izteiktās tipiskās atziņas ir šādas.

Kā Tu vērtē savu darbu priekšmeta apguvē (savu attieksmi, laika ieguldījumu, efektivitāti utt...)? Esmu labi apguvis priekšmetu; par maz iedziļinājos; vieglprātīga attieksme; nepietiekami sistemātiski strādāju; vidēji; esmu labi strādājis; vajadzēja vairāk iedziļināties; attieksme bija pavirša; maz laika veltīju; derīgs darbs, bet parāk maz laika bija; neesmu izlaidusi nevienu stundu; nestrādāju ar pilnu jaudu; strādāju nopietni un lietderīgi; nebiju īpaši centīgs, bet slinks arī ne; centos, cik atļāva laiks; bija normāla attieksme-esmu labi apguvusi priekšmetu; attieksme varēja būt labāka; visai cītīgi gan nepiestrādāju. *Secinājums: diemžēl, bet daudzos gadījumos ir bijusi nepietiekami nopietna attieksme, mazs laika ieguldījums. Kāpēc? Bērnišķība, vēl pietiekami neizkoptas darbaspējas, patstāvības trūkums. Taču līdztekus, protams, ir arī daudzi citi, kas nopietni un rezultatīvi strādā sev, savai nākotnei.*

Ko Tu ieteiktu skolēniem, kas sāk apgūt šo priekšmetu? Ļoti uzmanīgi klausīties un iedziļināties, censties saprast; sarunāties ar skolotāju par to, kas neskaidrs; strādāt ar pilnu atdevi jau no pirmās dienas; ienākot klasē, koncentrēties darbam; censties saprast; noskaņoties uz nopietnām pārdomām; domāt ar savu galvu; attiekties nopietni pret šo priekšmetu; domāt visam līdz; pamatīgi studēt izdales lapiņas; sekot līdz, lai nesajūk; kārtīgi lasīt lapiņas un pārdomāt sevī; jau no sākuma rūpīgi klausīties, lai vēlāk nav grūtības; nemācīties neko no galvas; iedziļināties jau no paša sākuma; censties padomāt par to, ko stāsta, ne tikai klausīties; iedziļināties un apdomāt visu dzirdēto un lasīto; neatstāt neko nesaprastu, vēlāk būs grūti jau ko saprast; uztvert šo priekšmetu nopietni; būt gataviem uz interesantu, bet grūtu darbu; apbruņoties ar pacietību. *Secinājums: skolēni, kas priekšmetu jau ir iepazinuši, iesaka saviem sekotājiem strādāt ļoti nopietni jau no pirmās stundas - uzmanīgi klausīties, lasīt un pārdomāt visu, lai uz kopsaistību apzināšanas pamata veidotos parādību izpratne un līdz ar to arī spēja pacelties virs ikdienas sarežģītības, lai, domājot Lielas Domas, katram pašam priekš sevis noskaidrotos dzīves Lielās Patiesības.*

SISTĒMIKA

(priekšmeta saturs, kas pamatā īstenosies šajā 2008./2009. skolas gadā)

1.daļa PASAULE, CILVĒKS, DZĪVE, IZGLĪTĪBA

Cilvēks pasaulē (konkrētā jeb sajūtamā pasaule; cilvēks - miesa un gars; saprātīgais cilvēks). **Pasaule cilvēkā** (abstraktā jeb domu pasaule; gars jeb apziņa kā jūtas, griba, prāts to vienotībā). **Apzinātā dzīve** kā mērķtiecīgu cilvēkdarbību kopums (vajadzības - līdzekļi - apmierinājums; izziņa - apdoma - rīcība; gribu-varu-daru-baudu, vērtēšana un vērtības).

Cilvēku izglītojošā darbība (izglītojošā darbība kā dzīves pieredzes apguve dzīvei; izglītības saturs un līmeņi; izglītības saturs vispārīgā vidusskolā). **Kādu kam izglītību kādai dzīvei ?** (individuālais un kolektīvais cilvēku dzīvē, dzīve un izglītība mainībā, dzīvesgatavības struktūra; Latvijas izglītības sistēma).

2.daļa SISTĒMIKAS ĀBECE - sistēmteorijas pamati.

Kas tā tāda un kāpēc sistēmika ? (sistēmas definīcija, pamatjēdzienu kopa, galvenie sistēmu veidi). **Sistēmu struktūra** (sistēmu īpašību izcelsme; struktūra kā sistēmu pamatīpašība, struktūru hierarhija - daudzlīmeņu struktūru apraksta paņēmieni). **Sistēmiskā domāšana** – lietu un procesu salīdzināšana, analīze, sintēze -strukturēšana.

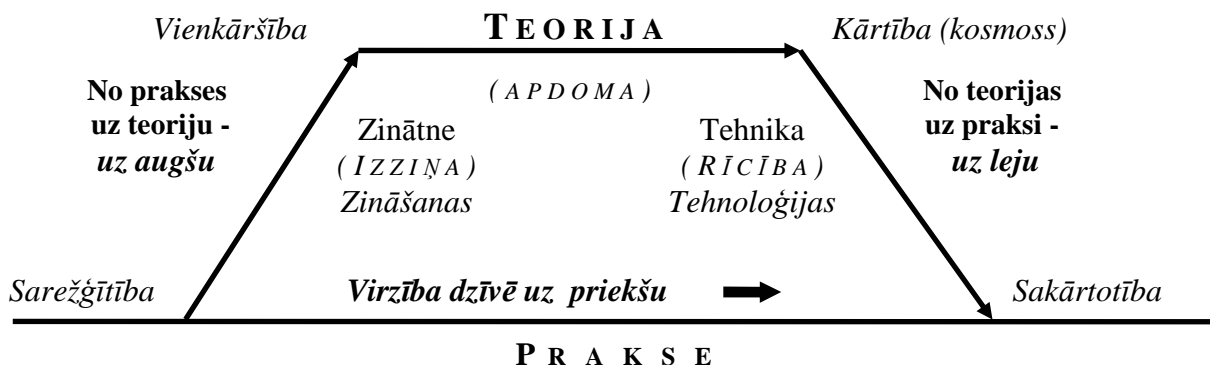
3.daļa. SISTĒMIKA PRAKSĒ - pasaules zinātniskais redzējums.

Sistēmu zinātniskā izziņa (zinātniskā un mākslinieciskā izziņa, zinātniskās izziņas realitāte un precizitāte, zinātniskās izziņas pamatjēdzienu sistēma). **Parādību zinātniskais apraksts** (parādību stāvokļi, parādību vispārīgais makroapraksts, faktoloģija un cēlonība, determinētie un stohastiskie procesi). **Determinēto un stohastisko procesu matemātiskā modelēšana** (determinēto procesu norises klasifikācija, vispārināta procesa faktoloģija un cēlonība, histogrammas un statistiskā sadalījuma funkcijas, stohastisko procesu statika un kinētika). **Sabiedrība** kā sociālā sistēma. **Personība** kā cilvēka garīgo īpašību kopums, cilvēka paraugvērtību jeb **ideālu sistēma**.

*Lielās Domas ir vienkāršas, bet, lai pie tām nonāktu,
ir jāpaceļas virs ikdienas sarežģītības !*

Nopietni domāt Lielas Domas

par Pasauli, Cilvēku, Sabiedrību, Dzīvi un Izglītību jau no “Sistēmas” priekšmeta apguves pirmajām dienām, nebaidīties no ikdienā nepierastā skatījuma un redzējuma !

Ikdienas parādības (daudzveidīgas lietas un procesi) ap mums un mūsos

**Lai mums visiem labi veicas Jaunajā skolas gadā,
sekmīgi īstenojot priekšmetu SISTĒMIKA !!!**